

แนวทางพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพนัสนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

Guidelines for Developing the Phanatnikom 2 School Group Based on the Concept of Schools as Learning Communities

กิรณา เรืองศรี¹ และ กิจพิณัฐ อุสาโท²

Kirana Ruangsri¹ and Kitpinit Usaho²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

¹Education Administration Program, Eastern Asia University

²บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

²School of Graduate Studies, Eastern Asia University

Received: September 1, 2025

Revised: September 19, 2025

Accepted: September 23, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพอันพึงประสงค์ (2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนา และ (3) เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ และความเหมาะสม แนวทางพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพนัสนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 13 คน ครูจำนวน 134 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐาน 5 ระดับ และแบบประเมินแนวทางพัฒนา จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ผู้มีคุณสมบัติสำเร็จการศึกษาจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และสนทนากลุ่ม (Focus group) จำนวน 12 ท่าน เพื่อตรวจสอบแนวทางพัฒนา และการเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน และสภาพอันพึงประสงค์โรงเรียนกลุ่มพนัสนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านระบบกิจกรรม รองลงมาด้านวิสัยทัศน์ และด้านปรัชญา 2) แนวทางพัฒนาด้านระบบกิจกรรม ได้แก่ การเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือของนักเรียน การเรียนรู้ของครูแสดงเป็นเพื่อนร่วมงาน การเรียนรู้กับผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์ฝึกอบรมระดับอุดมศึกษา และ 3) ผลตรวจแนวทางพัฒนามีความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้; ระบบกิจกรรม; วิสัยทัศน์; ปรัชญา

Abstract

The purposes of this research were as follows: (1) to study the current and desired situations, (2) to investigate development guidelines, and (3) to examine the feasibility and appropriateness of development guidelines for schools in Phanat Nikhom 2 Group based on the concept of schools as

learning communities. The sample consisted of 13 school administrators and 134 teachers, selected by stratified random sampling. The quantitative instrument was a five-level scale questionnaire. The qualitative instrument was a semi-structured interview with five experts and a focus group discussion with 12 participants. The development guidelines were validated by five experts. Data were collected by the researcher. Quantitative data were analyzed by using Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and the needs index (PNI_{modified}). Qualitative data were analyzed through content analysis. The results revealed that the current and desired situations were at a high level. The highest need was in the area of activity systems, followed by vision and philosophy. Development guidelines for activity systems included active collaborative learning for students, teacher peer learning, and learning with parents, local communities, local scholars, and higher education training centers. The certification results indicated that the development guidelines had a high level of appropriateness and feasibility.

Keywords: School as Learning Community; Activity Systems; Vision; Philosophy

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 จ. กำหนดให้มีการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา ครอบคลุมการพัฒนาเด็กเล็กก่อนเข้ารับการศึกษ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาการพัฒนาครูให้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ความรู้ความสามารถที่แท้จริง และการจัดระบบคุณธรรมในทุกระดับการบริหาร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด พร้อมทั้งปรับโครงสร้างหน่วยงานให้สอดคล้องกันทั้งระดับพื้นที่และระดับชาติ (มาตรา 261) เป้าหมายดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) และแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างความเสมอภาค และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยมุ่งเสริมทักษะผู้เรียนให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 โดยเน้นการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (Office of the Education Council, 2017) แนวคิด “โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้” (School as a Learning Community: SLC) ซึ่งมุ่งพัฒนาครูให้เป็นผู้นำการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน เพื่อนครู และชุมชน ผ่านกระบวนการ Lesson Study, Open Class และการสะท้อนผลการสอน (Sato, 2014) จึงเป็นแนวทาง

สำคัญที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

โรงเรียนในกลุ่มพนสนิคม 2 มีจำนวน 13 โรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ กิ่งชนบท-กิ่งเมือง มีชุมชนที่เข้มแข็งและมีความร่วมมือกับโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ยังมีประสบปัญหาด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ขาดการบูรณาการกับบริบทท้องถิ่น ระบบกิจกรรมยังเน้นความเป็นทางการมากกว่าการใช้พื้นที่เรียนรู้จริง ครูขาดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีภาระงานนอก การสอนสูง ทำให้การพัฒนาตนเองต่อเนื่องเป็นไปได้ยาก (สมหมาย สุขสำราญ, 2561) นอกจากนี้ การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เกษตรพื้นบ้าน อาหาร วัฒนธรรม และศิลปะพื้นบ้าน ยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นระบบ ทั้งที่เป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” สำคัญในการเชื่อมโยงการเรียนรู้กับชีวิตจริง (Office of the Education Council, 2017)

ดังนั้น การพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพนสนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญต่อการสร้างระบบการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียน ชุมชน และทุกภาคส่วน เพื่อยกระดับวิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรมของโรงเรียนให้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้
3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) เป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาเชิงระบบที่ริเริ่มโดย ศาสตราจารย์มานาบุ ซาโต้ (Manabu Sato, 2016) จากมหาวิทยาลัยโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้รับความสนใจและขยายผลไป ในหลากหลายประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชีย แนวคิดนี้ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการศึกษา โดยโรงเรียนมิใช่เพียงสถานที่จัดการเรียนรู้แบบเดิมเท่านั้น แต่เป็น “พื้นที่ของการมีส่วนร่วมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน” ของครู นักเรียน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน วัตถุประสงค์ของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ถูกกำหนดให้เปลี่ยนบทบาทจาก “สถานที่ถ่ายทอดความรู้” ไปสู่ “สังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน” อย่างแท้จริง (Murata, 2002) โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของสมาชิกทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนในกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่ง และเป็นพลวัต

ปรัชญาของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ เป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่สมาชิกทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อมกัน ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้บริหาร หรือชุมชนท้องถิ่น โดยการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ และความสามารถระหว่างกัน การมี ส่วนร่วมดังกล่าวจะสร้างโอกาสในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่ายในโรงเรียน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและมีความหมายในระยะยาว การที่โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการสร้างบรรยากาศที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียน

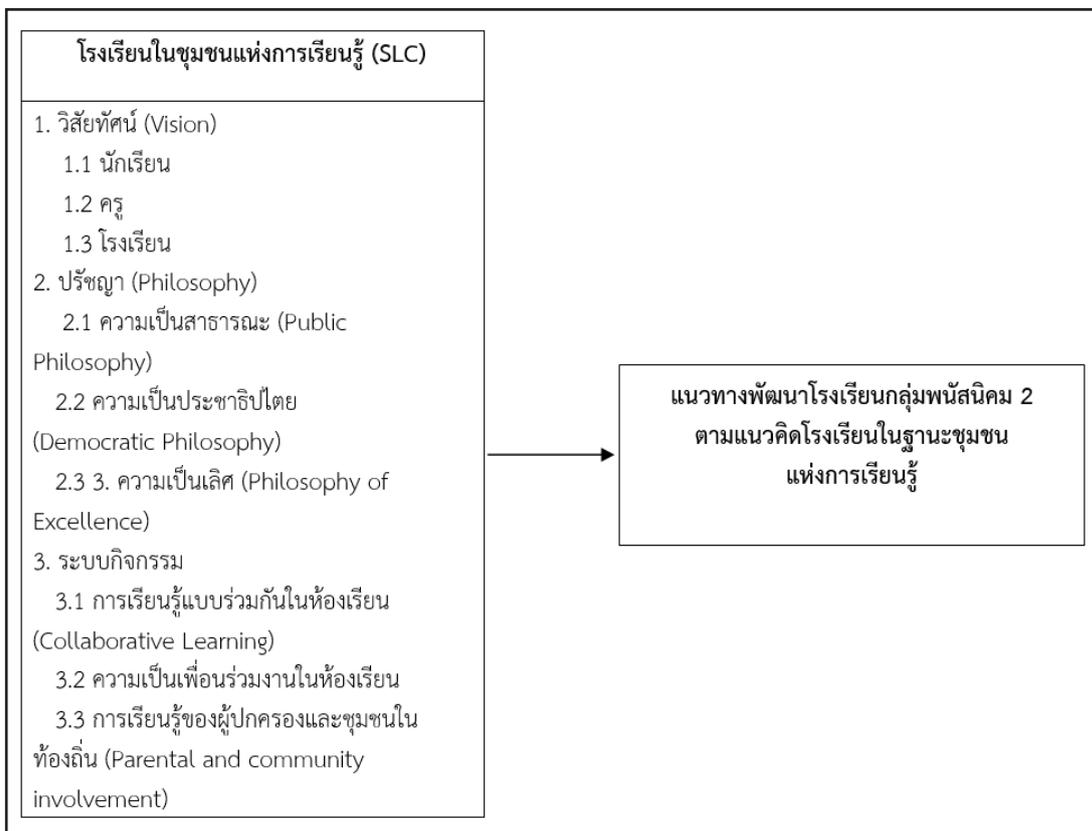
รู้จากกันและกันผ่านการมีปฏิสัมพันธ์และการร่วมมือกัน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันอย่างเต็มทีนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เพียงแค่ได้รับความรู้ แต่ยังได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การแก้ปัญหา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ระบบกิจกรรมในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ เน้นว่าการเรียนรู้และพัฒนาการทางปัญญาของมนุษย์เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม เครื่องมือทางวัฒนธรรม (Cultural Tools) และสัญลักษณ์ (Signs) ซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง (Mediation) ระหว่างบุคคลกับโลกภายนอก Vygotsky ชี้ให้เห็นว่า กระบวนการเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นอย่างโดดเดี่ยว แต่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมและพัฒนาการทางปัญญาของผู้เรียนจึงเป็นผลผลิต จากการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง (Vygotsky 1978, pp. 40-57)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ นักวิชาการในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับโรงเรียน ในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) เป็นแนวทางสำคัญ ในการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้บริหาร และชุมชนในกระบวนการจัดการศึกษา โรงเรียนไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องเป็นพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสะท้อนคิด และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในทุกระดับ แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ เน้นการกำหนดภาพอนาคตของโรงเรียนที่ต้องการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยทุกภาคส่วนมีเป้าหมายร่วมกันในการส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน การสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะช่วยเสริมสร้างพลังในการขับเคลื่อนและประสานการทำงานระหว่างครู นักเรียน และชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีรากฐานจากความเชื่อ ในศักยภาพ ของมนุษย์ ในการพัฒนาและเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด โรงเรียนจึงควรส่งเสริมบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ความเคารพ ในศักดิ์ศรีของผู้เรียน และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนจากภายในองค์กร นอกจากนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบกิจกรรม (Activity System) ชี้ให้เห็นถึงการทำงานแบบองค์

รวมที่ทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน ระบบกิจกรรมประกอบด้วยเป้าหมาย เครื่องมือ กฎเกณฑ์ บทบาทหน้าที่ และชุมชน ซึ่งการจัดการอย่างเป็นระบบจะช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชน แห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม จะส่งผลให้ครูมีโอกาสพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาชีพ เพิ่มความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อน

กรอบแนวคิดการวิจัย

หมายเหตุ: แนวคิดโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) (Sato, 2021, p.3)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ของโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ร่วมงาน นักเรียนได้รับการส่งเสริมทั้งทางวิชาการและการพัฒนาทักษะชีวิตในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารมีบทบาท ในการกำหนดทิศทางและสร้างระบบสนับสนุนการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง ทั้งยังนำไปสู่การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอย่างยั่งยืน สามารถสรุปองค์ประกอบของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ ดังนี้ 1. วิสัยทัศน์ (Vision) 2. ปรัชญา (Philosophy) 3. ระบบกิจกรรม (Activity)

กึ่งโครงสร้าง เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้โดยนำผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพอันพึงประสงค์ ด้านที่ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด นำมาสร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านเพื่อหาแนวทางพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เป็นวิจัยเชิงปริมาณ

ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทาง
ที่พัฒนาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย คือ โรงเรียนกลุ่มพันธนิคม
2 จังหวัดชลบุรี จำนวน 13 แห่ง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน
217 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 17 คน และครู
จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 147
คน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) จำแนกเป็น
ผู้บริหาร จำนวน 13 คน และครู จำนวน 134 คน สุ่ม
ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นแบบสอบถาม
1 ฉบับ จำนวน 34 ข้อ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.967
เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพ
อันทพึงประสงค์ขอโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิด
โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์
ข้อที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์
ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทาง
พัฒนาโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียน
ในฐานะชุมชนแห่ง และตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 วิจัย
เชิงปริมาณ ได้แก่ แบบประเมินแนวทางพัฒนา เพื่อตรวจ
สอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนา
โรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะ
ชุมชนแห่งการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แบบสอบถามโดยใช้
QR-code ส่งไปที่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ขอความอนุเคราะห์
ผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 จำนวน 147
คน ตอบแบบสอบถามทาง QR-code ส่งกลับมาจำนวน
147 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำผลการวิเคราะห์
ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ด้านที่ได้คะแนนต่ำสุดมาสร้าง
แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง นำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา
โรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชน
แห่งการเรียนรู้

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ตรวจสอบความ
เหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาโรงเรียน
กลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชน
แห่งการเรียนรู้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา
หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
และหาค่า PNI

^{Modified}
ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 วิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง
ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนา

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ตรวจสอบความ
เหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาโรงเรียน
กลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่ง
การเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพอันทพึงประสงค์
โรงเรียนกลุ่มพันธนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชน
แห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ค่าความต้องการจำเป็น
สูงสุด ได้แก่ ด้านระบบกิจกรรม รองลงมาด้านวิสัยทัศน์
และด้านปรัชญา

2. แนวทางพัฒนาด้านระบบกิจกรรม ได้แก่
การเรียนรู้เชิงรุกแบบร่วมมือของนักเรียน การเรียนรู้ของครู
แสดงเป็นเพื่อนร่วมงาน การเรียนรู้กับผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น
ปราชญ์ชาวบ้าน และศูนย์ฝึกอบรมระดับอุดมศึกษา

3. ผลตรวจสอบแนวทางพัฒนาที่มีความเหมาะสม
และความเป็นไปแนวทางพัฒนาได้อยู่ในระดับมาก

ตารางสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามความคิดเห็น

ที่	ข้อมูลพื้นฐาน	รายละเอียด
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม		
1	เพศ	ผู้ตอบแบบสอบถาม 147 คน 1. ชาย จำนวน 59 คน 2. หญิง จำนวน 88
2	อายุ	1. 21-30 ปี จำนวน 67 คน 2. 31-40 ปี จำนวน 67 คน 3. 41-50 ปี จำนวน 13 คน
3	ตำแหน่ง	1. ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 13 คน 2. ครูผู้สอน จำนวน 134 คน
4	ระดับการศึกษา	1. ปริญญาตรี จำนวน 130 คน 2. ปริญญาโท จำนวน 17 คน
5	ประสบการณ์ในการสอน	1. 1-5 ปี จำนวน 77 คน 2. 6-10 ปี จำนวน 54 คน 3. 16-20 ปี จำนวน 13 คน 4. 21 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน

ตารางวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน และสภาพอันพึงประสงค์

ข้อที่	รายการประเมิน	สภาพปัจจุบัน			สภาพอันพึงประสงค์			ความ ต้องการ จำเป็น PNI _{Modified}	ลำดับ ความ สำคัญ
		$\bar{X}$	SD	แปลผล	$\bar{X}$	SD	แปลผล		
1	วิสัยทัศน์ของโรงเรียน ในฐานะชุมชนแห่งการ เรียนรู้	4.22	0.045	มาก	4.35	0.051	มาก	0.0299	2
2	ปรัชญาของโรงเรียน ในฐานะชุมชนแห่งการ เรียนรู้	4.40	0.087	มาก	4.53	0.117	มากที่สุด	0.015	3
3	ระบบกิจกรรมของ โรงเรียนในฐานะชุมชน แห่งการเรียนรู้	3.94	0.139	มาก	4.39	0.083	มาก	0.103	1
รวม		4.10	0.11	มาก	4.42	0.084	มาก	0.0724	

จากตารางวิเคราะห์สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านปรัชญาของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสภาพอันพึงประสงค์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านปรัชญาของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ระบบกิจกรรมของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ มีค่าความต้องการจำเป็น

เท่ากับ 0.103 อยู่ในลำดับที่ 1

วิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 5 ท่านเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนตามแนวคิด “โรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้” (SLC)

ด้านที่ 1: วิสัยทัศน์ของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

มุ่งสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning Culture) โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและมีความหมาย ครูพัฒนาในรูปแบบ ชุมชนวิชาชีพ (PLC) ผ่าน Lesson Study, Open Class และ Reflective Dialogue ผู้บริหารส่งเสริม วิสัยทัศน์ร่วม เชื่อมโยงโรงเรียนกับชุมชนและผู้ปกครองเป็นเครือข่ายความร่วมมือยั่งยืน

ด้านที่ 2: ประสิทธิภาพของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

ยึด ประสิทธิภาพสาธารณะ ส่งเสริมจิตสำนึกสาธารณะผ่านกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ประชาราชาธิปไตย สร้างวัฒนธรรมฟังอย่างลึกซึ้ง เปิดพื้นที่สนทนาเท่าเทียม

และปรัชญาความเป็นเลิศ พัฒนาครอบครัวทั้งวิชาการ และทักษะชีวิต โดยมีภาวะผู้นำ ทรัพยากร และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ด้านที่ 3: ระบบกิจกรรมภายในโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้

ปรับระบบให้เน้น การเรียนรู้ที่แท้จริง (Authentic Learning) เช่น Project-based Learning และ Action Collaborative Learning เชื่อมโยงห้องเรียนกับชีวิตจริง ส่งเสริม วัฒนธรรมเพื่อนร่วมงาน ของครูผ่าน PLC และ Peer Coaching เปิดพื้นที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมออกแบบ กิจกรรม ถ่ายทอดภูมิปัญญา และร่วมพัฒนาหลักสูตร ทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลวิเคราะห์การตรวจสอบแนวทางพัฒนาที่มีความเหมาะสมและความเป็นไป

ข้อที่	แนวทางการพัฒนา	ความเหมาะสม		ความเป็นไปได้	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	วิสัยทัศน์ของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.60	0.058	4.47	0.200
2	ประสิทธิภาพของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.45	0.310	4.25	0.255
3	ระบบกิจกรรมของโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้	4.53	0.258	4.40	0.450
รวม		4.51	0.133	4.37	0.131

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของโรงเรียนกลุ่ม พหุสนนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (SLC) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่ายังมีโอกาสพัฒนาให้สูงขึ้น โดยมีลำดับความต้องการจำเป็น คือ ระบบกิจกรรม วิสัยทัศน์ และ ประชาราชาฯ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบ กิจกรรมเป็นอันดับแรก (Sato, 2016, 2019) อย่างไรก็ตาม แม้กิจกรรมจะมีความเร่งด่วนที่สุด แต่การพัฒนาเชิง ระบบจำเป็นต้องเริ่มจากการกำหนดและยืนยันวิสัยทัศน์ และปรัชญาให้ชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมที่ออกแบบมีทิศทาง และความสอดคล้องอย่างแท้จริง

ผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แนวทางพัฒนาโรงเรียน กลุ่มพหุสนนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่ง การเรียนรู้ (SLC)

ระบบกิจกรรม ออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ร่วมกันทุกระดับ เช่น การจัด Professional

Learning Communities (PLC) การบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการจัด Project-based Learning โดยเริ่มจากการสำรวจความต้องการของ ผู้เรียน จัดการเรียนรู้สอดคล้องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และปรับเป้าหมายการศึกษาไปสู่ Education 4.0-5.0 เพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีจินตนาการ (passion) และคุณธรรม (Pruet Siribunpitak, 2022 pp. 23-24) ระบบกิจกรรม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่เป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีความ ต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) สูงสุด มีความต้องการจำเป็น ที่จะต้องเร่งพัฒนาเป็นลำดับแรก

วิสัยทัศน์ สร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม เช่น เวิร์กช็อป ประชุมเชิงปฏิบัติการให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เชื่อมโยงสู่ระบบการศึกษาอัจฉริยะ เพื่อสร้างนวัตกรรม เศรษฐกิจ สังคม ประชาธิปไตย และธรรมาภิบาลอัจฉริยะ (Pruet Siribunpitak, 2022 p. 22)

ปรัชญา มุ่งเน้นคุณค่าความเป็นมนุษย์ ความเท่าเทียม และการมีส่วนร่วม โดยปลูกฝังการฟังอย่างลึกซึ้ง (Deep Listening) และส่งเสริมความเป็นเลิศหลากหลายด้าน ทั้งวิชาการ ดนตรี กีฬา ศิลปะ และอาชีพ พร้อมปรับปรัชญาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Pruet Siribunpitak, 2022 pp. 22-23) ปรัชญาจิตสาธารณะ ทำให้ตระหนักถึงส่วนรวมเป็นลำดับแรก ส่วนตัวเป็นอันดับสอง ปรัชญาประชาธิปไตย ต้องรับฟังอย่างมีสัมพันธภาพ (Listening relationship)

ผลการตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางพัฒนาในทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำ ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ และสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะนำผลวิจัยไปใช้

1. เห็นควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC)

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางวางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิดในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC)

3. จัดให้มีระบบติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

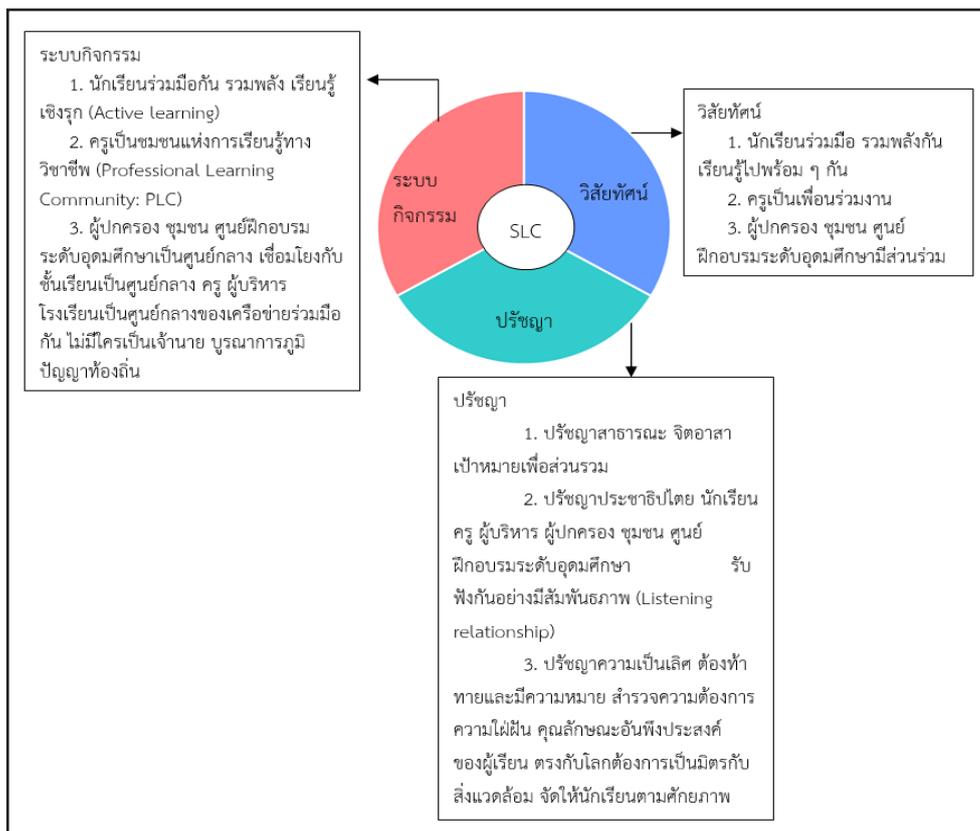
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรสังเคราะห์เป็นคู่มือหรือโมเดลที่โรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้

2. ในการเก็บข้อมูลครั้งต่อไป ควรเพิ่มมุมมองจากผู้ปกครอง ชุมชน หรือหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อให้ผลการวิจัยสะท้อนสภาพจริงมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางพัฒนาโรงเรียนกลุ่มพหุสนนิคม 2 ตามแนวคิดโรงเรียนในฐานะชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้รับองค์ความรู้ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ปรัชญา และระบบกิจกรรม สามารถจำแนกได้ ดังนี้

References

- Basic Education Commission. (2022). *Report on the assessment of the situation of small schools in Thailand*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission. (in Thai)
- Buakaew, W. (2018). *Development of small schools based on the concept of school as a learning community*. Khon Kaen: Khon Kaen University. (in Thai)
- Chonburi Primary Educational Service Area Office 2. (2023). *Annual report on the educational situation in the area 2023*. Chonburi: Chonburi Primary Educational Service Area Office 2. (in Thai)
- Cole, M. (1996). *Cultural psychology: A once and future discipline*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Dewey, J. (1916). *Democracy and education: An introduction to the philosophy of education*. New York: Macmillan.
- DuFour, R., DuFour, R., Eaker, R., & Many, T. (2006). *Learning by doing: A handbook for professional learning communities at work*. Bloomington, IN: Solution Tree.
- Engeström, Y. (1987). *Learning by expanding: An activity-theoretical approach to developmental research*. Helsinki: Orienta-Konsultit.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Hargreaves, D. H. (2004). *Personalizing learning: Next steps in working laterally*. London: Specialist Schools Trust.
- Hiatt-Michael, D. B. (2001). Schools as learning communities: A vision for organic school reform. *School community journal*, 11(2), 113–127.
- Hiatt-Michael, D. B. (2001). *Schools as learning communities: A vision for organic school reform*. In D. B. Hiatt-Michael (Ed.), *Promoting parent involvement: A guide for school leaders* Lanham, MD: Scarecrow Press.
- Kiatkul, S., Chatisutthiphon, N., & Cheewaphat, P. (2020). Development of small schools based on the learning community concept. *Journal of basic education academic*, 9(3), 45–58. (in Thai)
- Kiatkul, S., Chatisutthiphon, N., & Cheewaphat, P. (2020). *Schools of learning: Concepts and applications*. Bangkok: Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (in Thai)
- Leontiev, A. N. (1978). *Activity, consciousness, and personality*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Lieberman, A., & Miller, L. (2011). *Teachers in professional communities: Improving teaching and learning*. New York: Teachers College Press.
- Murata, K. (2002). *School as learning community*. Tokyo: University of Tokyo Press.
- Nanus, B. (1992). *Visionary leadership*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- OECD. (2016). *Schooling redesigned: Towards innovative learning systems*. Paris: OECD Publishing.
- Phattiyathanee, S. (2017). *Educational research and statistics*. (9th ed.). Bangkok: Ramkhamhaeng University Press. (in Thai)

- Sato, M. (2019). *School as learning community: Global dissemination and progress Public lecture presentation*. Retrieved from https://manabusato.com/for_eng/
- Sato, M. (2014). *School as learning community: Theory and practice*. Tokyo: University of Tokyo Press.
- The Secretariat of the Education Council. (2017). *Developing schools as learning communities: Guidelines for systemic educational reform*. Bangkok: Prikwan Graphic. (in Thai)
- The Secretariat of the Education Council. (2017). *Guidelines for integrating local wisdom into education*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.
- Sergiovanni, T. J. (1994). *Building community in schools*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Siribunpitak, P. (2022). *Global competencies for Thai learners in the 21st century*. Bangkok: Office of the Education Council. (in Thai)
- Suksamran, S. (2018). Creating learning communities in small schools. *Educational journal Khon Kaen University*, 41(2), 23–35. (in Thai)
- Suksamran, S. (2018). Educational quality development through the concept of school as a learning community. *Journal of research and educational development*, 8(1), 25–40. (in Thai)
- Suksamran, S. (2018). *Community participation in the education management of small schools*. Chiang Mai: Chiang Mai University. (in Thai)
- Thongpliew, S. (2017). *Teacher development using the professional learning community (PLC) model in small schools*. Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University. (in Thai)
- Thongrot, P. (2000). *Educational administration*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Wenger, E. (1998). *Communities of practice: Learning, meaning and identity*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

